

A SZABAD LYCEUM KIADVÁNYAI

Sajtó alá rendezték

1919/20. PÁLYI SÁNDOR és DEPTNER TIBOR dr. 18. szám

”IDŐSZERŰ KÉRDÉSEK

AZ 1919. NOVEMBER 9-15-IKÉN RENDEZETT
TANFOLYAM ELŐADÁSAI

IX.

GEŐCZE SAROLTA

A nemzeti megújulás erkölcsi
feltételeiről

BUDAPEST

KIADJA A SZABAD LYCEUM
1920

Ez a nemzet élni akar, tehát élni fog. *Az új életet magunknak kell kiküzdenünk.* A nemzeti megújulás munkáját magunknak kell elvégeznünk.

Ezért kell tisztán látnunk az okokat, melyek a nemzetet a sír szélére juttatták s azokat felismer-
vén, lehet megállapítanunk az új élet feltételeit. Még pedig elsősorban annak *erkölcsi tényezőit*, mert meggyőződésünk szerint a bajok gyökere ott fészkel s az orvoslásnak is ott kell kezdődnie.

Azzal ma már minden gondolkozó tisztában van, hogy ezt az irtózatossá összeomlást igazában nem a háború elvesztése okozta, (hisz minket voltaképp meg se vertek) hanem sokkal inkább az az *erkölcsi mételey*, melyet a rajtunk élőködő idegen faj oltott a nemzet testébe. A háború csak fizikailag s gazdaságilag merítette ki a nemzetet.

Az «őszirózsás forradalom»-nak nevezett október 31-iki összeomlást csakis a *nemzeti akarat végzetes elernyedése s az összetartás és szervezethez hiánya* — tehát végelemzésben: *a le nem győzött egyéni önzés* — tette lehetővé.

A március 21-diki puccs után (mert igazi forradalom az sem volt), a másik lesújtó tapasztalat: *a hazaellenes mételey iránt való fogékonyság s az ellentálló erő végzetes hiánya* majdnem minden társadalmi rétegben. A tanítószolgákban megdöbbentő arányban; de egyebütt is: a 30 K-ás napizsoldos vörös katona és vörös vezérkari főnök mellett a vörös egyetemi tanár s a Marx szobrát készítő magyar szobrász; s épen az, ki a millenáris emlék - művet készítette!

Mi tántorította meg ezeket? *A soha sem remélt fizetés s az addig elérhetetlen élvezetek* vagy az

érvényesülési vágy s a *beteges ambíció*: tehát végső elemzésben ismét az *önzés* és a *materializmus*.

A rombolás munkája régebben kezdődött. Mintegy húsz esztendeje, mindjárt a millennium után; még pedig a *sajtó* útján, melynek hatalmát a modern életre felismerve, az élelmes faj szinte teljesen keze közé kerítette s a *pausale-rendszer* révén az elvtelenség mai színvonalára süllyesztette. Ez a lezüllött sajtó naponkénti adagolásban oltotta az erkölcsi mótely bacillusait a társadalom minden rétegébe. Tessék ezeket végignézni: a dallam véges-végig ugyanaz, csak a hangnem más-más — *az 5000 éves faj dicsőítése, az 4000 éves faj ócsárlása s a haza és a keresztény vallás elleni koncentrált támadás. A magyar faj gyöngítése s a keresztény erkölcsi alapok aláásása volt a cél; azért szuggerrálta annak a kishitűségét önmaga iránt, azért szította a felekezeti versenyt; azért élesítette ki a politikai ellentéteket; s végül azért gyújtotta lángra az osztálygyűlöletet.*

A sajtó révén irányította a degenerált faj a magyar közízlést s a közvéleményt; így vált lehetővé a faji psyche érvényesülése még a *büntetőtörvény-könyvben is*: a Csemegi-codex a *vagyon elleni bűntett* viszonylag jobban bünteti az *emberélet ellen* elkövetettnél; míg az *uzsorát* s a *csalást* alig bünteti. De érvényesült a faji befolyás a *perrendtartásban* is, mely a merkantil érdekeknek kedvez az agrárérdekek rovására.

A magyarság végzetes hibája abban állott, hogy ezt a sajtót megtúrta, sőt a «haladás» cégerétől elvakítva, maga nevelte nagyra; a «szabadelvűség» és a «felekezeti türelmetlenség» jelszavaitól elbódítva, még a bírálatot sem hallgatta meg s a nemzeti lelkiismeretet felrázni akaró keresztény sajtót tengődni hagyta, sőt közönyével majdnem elsorvadásra ítélte.

A sajtó erkölcsi pusztításával párhuzamosan haladt a *gazdasági tér foglalás*.

Egyes területeket az élelmes faj — a magunk nemtörődősége folytán — majdnem teljesen kisajátított. A *részvénytársaságok* s *hitelügyletek* révén

minden társadalmi réteget s egész vidékeket hatalmi körébe vont; az uzsora által pedig egész osztályokat tönkre tett s egész vidékeket kiszipolyozott. Mert az letagadhatatlan, hogy a *kis- és középbirtok eladósodása* túlnyomó részben az uzsora eredménye volt, nemcsak a ruthén földön, de egybűtt is; és a két osztály pusztulása indította meg a *kivándorlást* és a *városbaözlést*, tehát fajunk fizikai és erkölcsi gyöngülésének másik két fontos tényezőjét, valamint a *bevándorlást*, főleg Galicia felől, ami újabb végzetes bajt jelentett az országra.

A *kereskedelem* szinte egészen zsidókébe került,* amelynek sikerült a magyar kereskedelem hitelét teljesen megrontania. A világháború alatt elharapódzott *lánckereskedelem* útján pedig fő tényezője lett az inségnek, elkeseredésnek s ezzel együtt a bolsevizmus iránti fogékonyságnak is. Végül a *szerecsajátékra* való csábítás által — a lapok lóverseny és tőzsderozatában — sikerült még a biztos kis existenciák megélhetését is bizonytalanná tennie.

Az ipar terén a faji hatás jellemzésére két szó elég: a *posztócsalás* és a *papírbakkancs* s a przemysli-i üres konzervdoboz. Nálunk a korábbi patriarkális viszonyt munkaadó és munkás közt ők ridegítették el; s ha ma az iparosmunkás, kinek neve egykor synonymája volt a becsületességnek, *amerikázik* és *szabotál*, az az osztályharcot szító *faji izgatás* eredménye.

A 2000 éves ghetto-élet beidegződése folytán a hajdan agrár nép *ma a földben is pusztán üzleti tárgyat lát*, ha bérlő, ha tulajdonos: a *földbirtokkal járó erkölcsi kötelességek iránt nincs érzéke*; így fejlődött ki egy *új földesúr-típus* (de nem az Ankerschmidtek fajtájából), aki kívül gentry, belül vigéc; erkölcsi s agrárpolitikai eredménye pedig: az *agrárszocializmus*.

Végül a művészi és egyéb kétesértékű, üzérkedő vállalatok révén — legyen az boulevard-színház,

* Persze, a fehérrabszolja-kereskedelem is.

orfeum, mozi* pornográfiai-kiadvány,** fehérrab-szolga-kereskedelem, vagy akár csak a korcsma — megrontója lett elsősorban a fiatalságnak, de szinte a társadalom minden rétegének, *demokratizálva* ezzel a ledérséget és a bűnt. A mozi, a gramofon és a pornografikus képeslap még a tanyákra is kiviszi a nagyvárosi mételety.*** Pacsirtaszó helyett gramofon: ez jellemzi a faji hatást a föld népe közt.

Legveszélyesebb azonban a rombolás *a családban, mert ott az erkölcsi alapokkal magát a családot züllesztí szét s a nő s a gyermekek erkölcsi megrontásával a nemzeti jövőt öli meg.* A materializmus s az élvezethajhászat eredménye gyanánt rohamosan terjedt a *parthie-vadászat* s az *egyke*, mely a nemzetet életerejében támadja meg. De lazult a hitvesi köteleesség is s az *elválások* száma megdöbentően szaporodott *A családi kör* melege elvesztette vonzóerejét; a mindenható pénzért s azt biztosító érvényesülésért való hajszában az apa elfelejtkezik otthonáról. A mi apáink még maguk oktattgattak bennünket. Hol találok a mai budapesti apát? A klubban és a kávéházban. Sőt olykor (szerencsére még túlnyomóan csak a Lipót- és Terézvárosban) az anyát is. Mit jelent ez? *Kihűlt tűzhelyet, s magukrahagyott, elhanyagolt gyermekeket.*

A családjukat elhanyagoló apák nem is tudják, mennyi tiszta *örömtől* fosztják meg magukat: nem látják kibontakozását a gyermeki léleknek, ami a legszebb csoda ezen a világon. De megfosztják magukat egyébtől is: attól az *erkölcsi erőforrástól*, amelyet a családjának élő *apa gyermeke tisztaságában bír.*

A faji élelmesség a haladás jelszavait is a rombolás s a faji érdek szolgálatába állította: a *radi-*

* Budapest 100 mozija közül 1 kereszténykézen. A hatást lásd a bűnözési statisztika adataiban.

** Az 1912. hágai nemzetközi erkölcsnevelési kongresszuson állapították meg, hogy a pornográfiai kiadványokkal még a külföldet is Budapest árasztja el, valamint hogy a *hungara*-kivitel is az *Eövös* által emancipált fájnak kamatoz.

*** A fehérmegyei falvakban orfeumi zene mellett *one step* és *boston* járja.

kalizmus a vallás, a *pacifizmus* a haza, a *feminizmus* a házasság szentsége elleni köpenyeg volt. Hogy mily eredménnyel, azt a commune mutatta meg.

A romboló munkát a nyílt *atheizmus* s *amoral* hirdetése fejezte be; mígnem utoljára jó orosz pénzen *bolszevizmust* importált. Ezzel a rombolás munkája betetőződött.

Legerősebb vára lett azonban a faji érdekek a szabadkőműves *páholy*, amelynek ellenőrizhetetlen, mindenható ereje, — a nemzetközi páholytestvérek révén, — mindenüvé elért, oda is, ahol a pénz nem fogott (pl. magába a szabadoktatásba is;) a nemzetköziség s a kommunizmus rohamos térfoglalása pedig sem nálunk, sem más országokban nem lett volna lehetséges a szabadkőművesség nemzetközi szervezetének aknamunkája nélkül. S e nemzetellenes titkos társaságba — a jótékonykodás csalétkével — be tudták édesgetni még a hivatalos esküt tett állami tisztviselőket is.

Így lett úrrá az idegen faj a nemzeten; így tudta az 5%-os kisebbség akarátát a 95%-os többségre rákényszeríteni. S így nem vette észre a magyar ipari munkásság, hogy nemzete ellenségeire bízta vezetését.*

Nem a háború, hanem ez a 20 év óta tartó belső rothasztás juttatta a nemzetet a sír szélére.

Az erkölcsi tompultságnak ebből a fajlő állapotából először a világháború riasztotta fel a nemzetet; ott látták meg, *ki nem volt köztük a tűzvonalban* és már a fronton készültek a leszámolásra. Ezt itthon tudták a tréningezők; azért kellett a «Nem akarok katonát látni;» azért züllesztették szét a hadsereget, kint a fronton a pacifista vigécek röpcéduláival, idehaza a kitüntetések letépésével. *Ez keserítette el őket*

* Bizonyítja ezt a Betegségélyzőpénztár, melynek 287 alkalmazottja közül 230 jutott a commune alatt — többnyire vezető — állásba. A magyarázatot a vallási statisztika adja meg: a 287 alkalmazott közül 47 volt keresztény. Ehhez nem kell kommentár. De az elvakított munkásságnak még ez sem volt elég.

legjobban; nem az éhség. Ez az elkeseredés tombolta ki magát az október 31. utáni zavargásokban.

De teljes tudatára a veszedelemnek, mely a sémi áfium okozta bódultság által létét fenyegette, csak a négyhónapos vörös rémuralom szörnyű tapasztalata ébresztette a nemzetet. Mikor a hatalmában immár elbizakodott élődsi faj, levetve álarcát, nyíltan üldözte — az ellenforradalom ürügye alatt — mindazt, ami magyar, egész az akasztófaig. Ez volt a szerencsénk: a kinzókamra, a gajdesz, az akasztófa; mert ez eszméltette magára a magyart. A hazaszeretet hősi ellentállásra edzette meg a lelkeket: nem törte meg azokat sem a kinszenvedés, sem a bitófa, sem a halál. A vértanuk véreben tisztult meg a nemzeti jellem újra.

A nemzet felébredt.

A magyar megismerte egymást.

Az öntudatra ébredés nyilvánulása volt a *keresztény-nemzeti irány* a politikában; a magyarság egymásra ismerése hozta létre a *keresztény koncentrációt*. Irtózatosszenvedések árán, de végre mégis összeforrott a magyar.

Ez az öntudatra ébredés s ez az összeforrás a *nemzet erkölcsi megújulásának* kezdetét jelenti, ami viszont a *megújuló nemzeti élet záloga*.

A keresztény-nemzeti irány érvényesülése az egész vonalon ma a nemzetre nézve a lét vagy nem lét kérdése.

Magyarország vagy keresztény és magyar lesz, vagy nem lesz.

De mi azt akarjuk, hogy a mi ezeréves tölgyünk éljen; s meg fogjuk tisztítani a gyökerén rágódó féregtől s lefűrészeljük róla a koronája életerejét elszívó, élődsi fagyöngyöt.

Ez nem pogrom. Csak igazságtevés.

A vallási türelem nem arra való, hogy köpönyeg legyen nemzetellenes bűnök leplezésére.*

* Azóta a többi nemzetek is kezdik belátni, hogy az orosz vörös pestis ellen biztos orvosságot csak a keresztény erkölcsi alapok megerősítésében találnak. Ezt fejezte ki az angol világbirodalom öt miniszterelnöke újévi szövegében. Mi csak megelőztük őket.

A törvény mindenkit egyformán kötelez és mindenkire egyformán lesújt. Ezt követeljük. Sem többet, sem kevesebbet.

II.

S ezzel áttérhetünk a második kérdés megoldására, vizsgálván: *miként válthatjuk a nemzeti s keresztény lendületben rejlő energiát konkrét esetekben a nemzet sebeit gyógyító, életerejét fokozó munkára?*

Ez már egészen gyakorlati kérdés.

De nekünk itt első sorban azt kell vizsgálnunk, *mennyiben járulhat hozzá az iskolán kívüli oktatás a nemzet erkölcsi megújhosztásához?*

A baj fejlődésének vizsgálata közben már láttuk, melyek azok a külső tényezők, melyek ellen az egyént s a társadalom szervezetét immunizálnunk kell.

1. A sajtó akció.

*Mivel a keresztény erkölcsi alapokat a sémita sajtó amorálja ingatta meg, az új hedonizmus hirdetésével s az én kultuszával,** mindent el kell követnünk, hogy ennek a sajtónak a hatalmát megtörjük, hogy azt a családok s a tanítótestületek köréből, az olvasókörökből, egyesületekből s a vidéki kaszinókból kiszorítsuk. Természetesen ép oly szívós kitartással mindent el kell követnünk *a keresztény nemzeti sajtó erősítésére és terjesztésére. Az egészséges mindennapi szellemi táplálék a gyógyulás első feltétele.* Ez nemcsak a napi, hanem az időszaki sajtótermékekre is áll.

2. Művészet és irodalom.

De föl kell vennünk a küzdelmet *a vallás- és nemzetellenes irodalommal, művészettel is.* Vissza kell térítenünk társadalmunkat a szép és igaz tiszta forrásaihoz. *Ujra meg kell nemesítenünk a közízlést. Átképzésre, átértékelésre, propagandára van szükség.** Ezt a célszerű, sikert biztosító eljárást a proletár-

* Übermensch-Theorie, de csak az első személyre alkalmazva.

diktatúra kitűnően tudta alkalmazni. Nos, amit ők a rombolás szolgálatában tettek, tegyük mi azt az újjáépítés szolgálatában.

Hogy ez költséges?

Nem. Csak föl kell használni s az iskolán kívüli oktatás szolgálatába állítani a meglevő, ki nem használt erőket. Ez a körülcsonkított ország, míg eltépett részeivel újra össze nem forr, az ideszorult művészgardát úgyse győzi elfoglalni. Itt kínálkozik nekik is érvényesülési tér; s belőlük kikerül a szükséges munkásgárda. Ha tudtak propaganda körútra járni kényszerítve a communenek, mennyivel könnyebben fognak járni szívük szerint hazájuk javára? Csak kellő útbaigazítással lássák el őket. Művészi színvonalú, de nemzeti lélekkel áthatolt, céltudatosan, tervszerűleg összeállított műsor — ezzel elvégezhetik a vidék művészi nevelését s kultúrát is hordanak szét. Közben pedig majd átnevelődnek maguk is.

Az akcióba bevonható a vidéki színészet, sőt a mozi is. A megoldás egyszerű: minden engedélyt a keresztény-nemzeti irány kultuszához kötni* az engedélyt minden erkölcsellenes és pornográf-vállalattól megvonni. A posta pedig vonja meg a szállítást a pornográfia írott és képes termékeiktől. Még a grammofonlemezgyárost is meg lehet rendszabályozni.*

At kell rostálni a könyvtárakat is, az iskolai és népkönyvtártól a kaszinói könyvtárakig s a könyves boltokig. Itt főleg a könyvtárosokra vár fontos feladat. Eddig azok közül kerültek ki a romboló irány segítői; most gondoskodni kell arról, hogy azok legyenek az újjáépítés megbízható munkásai. Ez nem reakció, csak erkölcsi egészségügy.

3. A szakképzés és ismeretterjesztés;

A szociáldemokrata szakszervezetek s a szabadkőművesek sikerének titka. Ők tudták, mi kell a munkásnak, hogy jobban érvényesüljön s mire szomjazik

* A mozifilmek ellenőrzése már el van rendelve. Ezt a Magy. Nőegyesület Szövetsége vívta ki.

a modern szellem. És kielégítették. *Azért voltak az ő szervezett munkásaik a legszakképzettebbek, hogy még az Örökimádás-templomát is azokkal építették. De fontos tényezője ez az öntudatosság fejlesztésének is, ami viszont az egy szakmabeliek fegyelmét és összetartását fokozza s erős közszellemet teremt.*

Itt megint az ellenségtől kell tanulnunk. Ki kell csavarnunk a fegyvert kezéből. *Az iskolán kívüli oktatás* hatoljon be a szakképzés révén a *szakszervezetekbe*, a Szabad Lyceumba, Szabad Egyetembe, Népházba stb.; *de vigye be oda is a nemzeti irányt és hassa át az egész oktatást a keresztény erkölcsi felfogással*; rá kell eszméltetni a munkásságot arra, mily hitvány csalás az amerikázás. és a szabotázs. így lesz a pusztá *ismeretközlésből* jellem- és lelkület-fejlesztő, *nevelő munka.*

Az ő munka-sémájuk kitűnő; csak nemesebb tartalommal kell megtöltenünk. Tanulmányozzák a mi embereink, pl. a Népház könyvtárkezelését, szakképző és szórakoztató előadásait.* A mai munkást szellemi kiskorúságban tartani nem lehet; de nem is lenne jó. Kinőtt a gyermekcipőből s a maga lábán akar járni. Tehát csak nemesebb célt kell eléje kitűzni. Néhol ezt egy-egy legényegylet vezetője szerencsés kézzel találta el.

4. A gazdasági oktatás.

A tisztultabb erkölcsi felfogást s a józanabb életfelfogást ide is be kell vinni, a továbbképzés minden szerve útján, mert ma a paraszt is csempész és árdrágító; a rekvirálással szemben ő is megtanulta az elrejtést, letagadást, törvény kijátszást. A gazdaságkörben, szövetkezetben, vándortanfolyamon és egyebütt nem elég a szaktudás fejlesztése: fel kell ébreszteni a lelkiismeretet is, megértetni a *nemzeti érdeket* s azt, hogy hazája ellen ő is csak úgy vétkezik, mint a sémita üzér, ha árt drágít, ha a törvényt kijátssza, vagy akár csak ha földjét par-

* Még Ibsen Vadkacsáját is előadják ott, — színész-vezetéssel — maguk a munkások.

lagon hagyja; s hogy az ország nyomorúságán nem segíthet más, mint a *többtermelés* s a *termésfelesleg kivitele*.

5. Népelet, népszokások.

A falusi nép erkölcsi hanyatlásában mindenki bűnös, ki a népet régi szokásaiból kivetkőztetni akarja, többnyire a «haladás» kétes értékű jelszava nevében.

Nos, tehát a falusi szabadoktatást úgy kell szervezni, hogy — megfelelő ethnografus-előadók bevonásával — az kellőképp méltányolja a *néplelek alkotásait* s ezzel az önértzetet erősítve, visszaveresse a népet saját hagyományainak megbecsülésére. Fel-eleveníteni azt, ami nemzeti és népies — táncban, zenében, dalban, mesében, játékban, viseletben, lakóházban, bútorban, díszítő motívumban, lakodalmi s egyéb szokásban — ez legyen a program; csak ott hatni kijózanítólag, ahol azt a higiéne követeli.

S mivel Amerika s a városi élet és a commune már annyit rombolt vidékszerte: *föl kell eleveníteni* azt is, ami már kiveszett; a *történelmi emlékeket* is, bekapcsolva azokat a nemzet életébe. *A falu megújhosztása* legyen a jelszó. Az így újjászületett falu újra oda fogja kötni népet a szülőföld rögéhez s ez lesz ellenszere a városba özőnlésnek s ez fogja visszavonzani városba és idegenbe szakadt fiait, leányait.

6. Az önzés megfékezése s a materializmus elleni küzdelem.

A bajok gyökere azonban nálunk is az, ami világszerte: t. i. a *féktelen önzés és a materializmus*. Mindkettő a *vallásos hit gyöngülésének* eredménye s mindkettőt az *amorálista sajtó* növelte nagyra.

Minden gőg, minden féktelen becsvágy, uralomvágy, élvezethajhászat, kapzsiság, uzsora e kettőből ered.

Tehát ez ellen az ikerbaj ellen kell a küzdelmet fölvennünk az egész vonalon; elsősorban a *vallásos hit* ébresztése és erősítése s a vallásos szokások és

hagyományok ápolása által. Faluhelyen alkalmasak erre a lakodalmi és temetkezési, továbbá a karácsonyi s egyéb ünnepi népszokások (a sylvesteri s újévi, a nagyheti ájtatosságok, a búzaszentelés, szt. István napjának megünneplése stb.); az arató- és szüreti hálaadó-ünnepek. Halottak estéjének megünneplése stb.

De segíthet e kettős baj ellen egyéb is: az *életenergiáknak más, nemesebb irányba terelése, a munkás hazaszeretet s a szociális érzék fejlesztése* által. Tehát nem elég a puszta oktatás; hanem, ami többet ér: *bevonás a gyakorlati hazafias és szociális munkába.** Mert a rossz leküzdésében a *negáció* sohasem elég; többet ér a *pozitívum*, az erőknak gyakorlati munkával való elfoglalása.

Tehát a *sémi amorallal* szemben a *keresztény erényeknek gyakorlati alkalmazása* a családi, gazdasági, politikai és szociális élet egész vonalán.

7. Az önfegyelmzés s az összetartás.

A jól szervezett hazafias és szociális munka más erőforrások kifejlesztésére is alkalmas: megtanít az *önfegyelmzésre* s kifejleszti az *összetartást*, tehát ép azt a két erényt, melynek hiánya szilaj, féktelenségre és széthúzásra hajló fajunkat a Mohi puszta, Mohács s a commune veszedelmébe sodorta. E kettő által s az *akció energiák* helyes mederbe terelésével lehet megfékezni a *beteges becsvágyat* is.

Erre felhasználhatók az *ifjúsági egyesületek* és *önképzőkörök* is, vagy a *legényegylet*. Főleg az eszmélni kezdő, serdülő és serdült ifjúság, amely még fogékony a jóra, okos vezetés mellett, kivált a *példa erejével, ránevelhető az egyéni önzés leküzdésére a közérdekekkel szemben* s ezzel az *összetartásra* és *önfegyelmzésre*, ami a szervezkedés feltétele.

Kitűnő nevelő eszköz mindkettőre, de még az alkoholelleses küzdelemre is, a *cserkészlet*; Német-

* A minő most a gyermeksegélyezési akció, vagy a menekülők segítése. Vagy a patronage-munka különböző ága. Vagy a Széchenyi-Szövetség szociális munkája.

országban ezenkívül a minden községben szervezett *dalegyletek* bizonyultak elsőrendű tényezőknek, még a lövészárkokban is.

De hogy bírjuk erre rá az önzésükbe már bele-
rögzött felnőtteket? *Magának a józan önzésnek segítségével, a gazdakörben s a szövetkezetben,* be-
láttatva, hogy a széthúzó maga alatt vágja a fát s
hogy összetartás nélkül az életben senki sem bol-
dogulhat. Itt kell a *zsidóság* példáját eléjük tartani,
amely boldogulását elsősorban bámulatos faji összet-
tartásának köszöni.*

8. Akarat és jellem.

A nemzeti megújulás szempontjából másik fon-
tos feladat az *akarat* s a *jellem* fejlesztése, mert a
nemzeti feladatok végzésére elszánt, szívós, megbíz-
ható egyének kellenek.

Még pedig az *akaratot* nemcsak pozitív irányban
kell edzeni, mint valamely célra irányuló *erőfeszítést*
és *szívósságot*, hanem *negatív* irányban is,
mint *erkölcsi ellentálló erőt*; mert csak ez adja
meg a szilárdságot mindenféle csábítással szemben.
A modern életben, főleg városon, ez a legnehezebb;
ennek hiánya okozza a gyöngé emberek botlásait
és elbukását. A családi és közélet megtisztulása is
csak e kettő révén várható.

A *magyar szalmalángra* való tekintettel pedig az
akaratot szívóssá és kitaróvá is kell fejleszteni.**

Mindez önnevelés és nevelés dolga. Tehát hosszas,
fáradtságos és következetes munka eredménye. Mít
lehet ez irányban várni a szabadoktatástól, amely
nem kötelező, amelynek *fegyelmi* eszközök nem áll-
nak rendelkezésére? Nos, fegyelmiük nem; de a

* Pl. a kezdő boltosnak, iparosnak, boltot, műhelyt
szereznek föl, néhány havi hitelt nyújtanak; az elárvult
családról pedig úgy gondoskodnak, hogy koszorúvált-
ság fejében ki-ki 10—20 koronát ad s mindjárt a teme-
tés után berendezik az özvegynék a tejes boltot vagy
megszerzik a trafikot.

** A paedagógiai eljárásra nézve lásd: Payot: Az
akarat nevelése; továbbá Geőcze S.: Az akarat nevelése.
Továbbá W. Foerster munkáit.

szuggeszció s autószuggeszció igen; s ez amazt teljesen pótolja. Amit az ember önkényt vállal, azt rendszerint szívesebben s jobban végzi el. Csak az érdeklődést kell ez életbevágó feladat iránt felköltetni; csak megértetni, mily következménnyel járhat az *akarát s a jellem gyöngesége s az elpuhultság s a kényeztetés* az egyénre s a nemzetre. Annyit mindenkivel meg lehet értetni, hogy kissé *spártai nevelés* kell. S a tanfolyamokon a *nemzetnevelésre* is kell időt szakítani.

9. *Életfelfogás s a munka megbecsülése.*

Nem kevésbé fontos az *egészségesebb életfelfogás* kialakítása, főleg az ifjúságban. Mert mi volt a hiba a múltban? Mindenek előtt a *munka meg nem becsülése*, sőt lenézése, ami többnyire az *élvezetvággyal* járt együtt s ez esetben a jellem megrontására vezetett, mert az ifjú előtt célul a könnyű élet s a *könnyű meggazdagodás* lebegett.

Ez okozta a *pénz túlbecsülését* is; azt a Mammon-imádást, mely közéletünket aláásta s a magyar fajt az idegen, élődsi faj járma alá hajtotta. Az *élvezetvágy* pedig tönkre tette az egyeseket s szegényítette az országot, adófizetőjévé téve azt a fényűzési cikkeket gyártó idegen országoknak.

Mind e végzetes nemzeti hibák leküzdésére s az *egészségesebb életfelfogás* kialakítására meg kell tennünk minden lehető, mert az *egyén s a nemzet anyagi és erkölcsi függetlenségének megóvása* függ tőle. Tehát *le kell fokoznunk az igényeket s vissza kell térnünk az egyszerűséghez.*

De ez nem elég.

A *gyakorlati életpályák*, főleg a *termelő munka* felé kell terelni a *pályaválasztás* előtt álló ifjúságot. Csak úgy lehet a *kereskedelmet* s a *hitel-életet* is visszahódítani a nemzeti érdek körébe s annak minden ágában biztosítani az erkölcsi törvények érvényesülését.

Még ennél is fontosabb a *munka megbecsülése*, még pedig *mindenféle tisztességes munkáé*; viszont *megvetése mindenfajta tisztességtelen* (azaz ember-társaink megkárosításával járó) *jövedelemnek.*

Ez maga után vonja a *munkás megbecsülését* tehát a helyes *szociális* gondolkozást is. Ki kell irtanunk keresztény és nemzeti demokrata életünkben a *gőgöt* is, amely mindig sebez s az alantabb állókból keserűséget, irigységet, sokszor bosszúállást vált ki; még pedig a gőg minden fajtáját.

|10. *Takarékosság és prédálás.*

Nem kevésbé fontos a *munka eredményének* megbecsülése, vagyis a *takarékosság* s a küzdelem másik nagy nemzeti hibánk: a *prédálás* ellen (akár vagyonnal, akár erővel, akár idővel). Itt is érvényesül a *szociális felelősség* elve. Soha a zsidóság oly gazdasági és politikai hatalomra szert nem tehetett volna, ha a keresztény magyarság takarékosabb és dolgozabb. Ezért kell *igényeinket* is mérsékelnünk.

11. *Családalapítás és erkölcs.*

A munkás élet s a takarékoság a nemzetre nézve azért is fontos, mert elhárítja a gátat a *családalapítás* s a *viruló népes család* útjából is, vagyis az elől, ami nemcsak a nemzetre fontos, de ami az egyéni boldogságnak s energiafejlődésnek is legáltalánosabb forrása. *A nemzetre nézve ma az erkölcsös, népes családok keletkezése életkérdés.* Nemcsak azért, mert az a népesség s azzal a munkaerő s a véderő szaporodását jelenti, hanem sokkal inkább azért, mert az ily család iskolája a *szülőtiszteleletnek*, az *idősebbek megbecsülésének*, a *felelősségérzetnek* s az *összetartásnak*, tehát mind-azaz erkölcsi tényezőknek, miknek hiánya az individualizmus s az önzés által atomizált társadalmat megbomlasztotta s melyeknek kifejlesztése a társadalom s a nemzet megerősödését és a *tekintély* újra begyökerezését jelenti.

Persze, az ily boldog családi életnek van még egy föltétele: a *testi-lelki tisztaság* mindkét részről. Kívételek lehetnek; de a tapasztalat azt mutatja, hogy *a tiszta életet élő családapák a közélet tisztaságának is erősebb támasztékai, mint a feslett életű lángelmék;* s hogy a köz, a haza javára jobb,

tartósabb munkát is tudnak végezni. Ami természetesen is, mert *a családi élet az apára nézve a felelősségérzet legjobb, állandó iskolája*; de legjobb iskolája a szeretettel, örömmel végzett munkának is.

A régi magyar családi élet reneszánsza legyen a jelszó. Felújítása mindazoknak a kedves, régi szokásoknak, családi ünnepeknek, amiket ma már jóformán csak a Jókai regényeiből ismerünk, amelyek a hajdani patriarkális életet oly vonzóvá tették s amelyeknek nagy részük volt *a magyar faj beolvasztó képességében* is.

Vissza kell térnünk a *szülői tekintélyhez*, az *öreg*ek, s a *régi cselédek megbecsüléséhez* és újra *tisztelnünk kell a gyermeki ártatlanságot*. Akkor lesz az a tiszta, gyermeki lélek ismét nemcsak a boldogság forrása, hanem örangyala is szülőjének, mert azon a gyermekajkon fog szólni hozzá *jobbik én-je*, tulajdon lelkiismerete, amely a kísértés óráiban a rossztól visszatartja.*

12. A felelősség- és kötelesség érzet.

A német nemzet nagy sikereinek titka. Ki kell azt fejlesztenünk magyar fajunkban is. Elsősorban a *felelősségérzetet* a családban a kisebbek, gyöngébbek, a társadalomban az alárendeltek vagy alantállók iránt; mert a *szociális felelősségérzet* hiánya hozta ránk a *társadalmi kérdés* elmérgesedését; s az okozta, hogy az alsó néprétegek vezetése kisiklott kezünkől. *Nagykorúságra, vezető állásra* csakis az jogosít.

De szinte még fontosabb a *kötelességérzet* felébresztése, szemben a mai *jogköveteléssel*. Beteg közéletünk nem gyógyulhat meg addig, de a nemzeti termelő munka sem indulhat meg teljes erővel, míg e részben az egészségesebb életfelfogás ki nem alakul. Ennek a feladatnak szolgálatába kell állítanunk úgy az iskolai, mint az iskolán kívüli nevelést is.

* Államférfi szájából hallottuk azóta ezt a kijelentést: «Úgy akarok ezzel a hatalommal élni, hogy mindig nyugodtan nézhessek kis leányom tiszta szemébe».

*Aki valamit elvállal, az kötelességét — törik-szakad — teljesítse; s ne élvezzen senki jogot a megfelelő kötelesség nélkül, e kettős életelvet kell beoltanunk a társadalomba. Mert e kettős elv betartása adja meg szilárdságát s megbízhatóságát úgy a magán-, mint a közéletnek; de ez s a vele járó letkiismeretesség a nagy vállalkozások sikerének titka is.**

13. A tudás s a műveltség.

De be kell még mást is oltanunk magyar fajunkba: a *tudás és a műveltség megbecsülését s a tanulásra való törekvést*. A magyarnál nincs tehetségesebb faj; mégse érvényesül eléggé. Miért? Mert a *tudást meg nem becsüli, tehetségeit nem fejti ki, a tanulásra való alkalmat pedig nem használja ki*. S azután az iskolai statisztikára haragszunk. Bezzeg kifejti a zsidó! Az minden művelődési alkalmat felhasznál; az mindent tanul, amit csak tanulhat, az iskolákat végigjárja, azonkívül nyelveket, zenét, gyorsírást. Ők a költséget nem sajnálják. *Ebben rejlik érvényesülésük titka*. Ezért emelkednek a társadalmi létrán. Ezért szorulunk mi rájuk s ezért közvetítik ők érintkezésünket** a külfölddel, a nemzet nagy kárára. *Ez teszi őket oly félelmes ellenfeleinkké az élet versenyében*.

Le kell tehát győznünk fajunkban a *vis inertiaet*; ki kell fejlesztenünk benne és érvényesítenünk a *keresztény energiát*. *Fejtsük ki végre tehetségeinket* műveljük ki őket s álljunk bele az élet küzdelmébe teljes erővel, minden téren! *S vigyük bele tisztultabb keresztény erkölcsi felfogásunkat a gazdasági életbe is*. Vezessük a *kereskedelmet* is egészséges vágányokba; vigyük be oda, s az *iparba* is a keresztény-szociális felfogást.

Ethizálni kell egész gazdasági életünket, ismét

* Példa erre a most lefolyt választás, melyben a siker a keresztény női tábor kitünően szervezett, lelkiismeretes munkájának köszönhető.

** Mint fordítók, levelezők, kereskedők s a sajtó útján s a nemzetközi összejöveleken. Azért tudják saját érdekeiket is oly jól védeni.

erkölcsi alapokra kell azt fektetnünk, hogy megszilárdulhasson.

Ezzel függ össze egy másik fontos társadalmi kérdés:

14. A hivatások etikája.

Napjainkban sokat hallunk az egyfoglalkozásúak közös érdekéről, szolidaritásáról. *A szakszervezet*, s a különféle *egyesületek* voltaképp mind ezt a gondolatot: a *közös érdekek* megvédését fejezik ki; munkájuk is jóformán abban merül ki. Ha pedig az ifjú pályát választ, ő is, szülője is mindig azt kérdezi: *mily előnyöket biztosíthat neki az a pálya?* De nem igen hallottam oly modern egyesületről, amely tagjainak *a köz s a haza iránti kötelességeit* kutatná, sem szülőről, aki azt vizsgálná: *vajjon gyermekéből válnék e jó orvos, tanár vagy katona?*

Pedig, azt hiszem, az életben ez a fontos. Nem az, hogy állásom mit nyújt nekem? — hanem az, hogy én becsületesen meg tudok-e annak felelni? Ha így tennék fel a kérdést, mindjárt nem volna annyi elégedetlen és a közre káros existencia. Nem lenne igazságtalan bíró, lelkiismeretlen orvos, léha pap, hanyag tanító.

A nemzeti kegyelet.

Végül, ami az erkölcsi megújulás egyik leghatásosabb eszköze: a *háborúban elesett hősök* s az *ellenforradalom vértanúinak emléke*.

Az az emlék erőforrás lesz mindnyájunkra, azért azt elevenen ébren kell tartani. Évente nemzeti gyászünneppelel kell adóznunk emléküknök ország-szerte; olyan szoros kapocs lesz az köztünk, mint eddig volt október hatodika.

Úgy illenék, hogy minden község összeírná a maga vértanúit és elesett hőseit, ha ott vannak eltemetve, szedje össze porladó csontjukat, temesse el őket ünnepiesen, állítson sírjuk fölé emléket mindnyájuk nevével; kerítse azt körül; ültessék be a leányok virággal és gondozzák s az év egy

napján mindig vonuljon ki oda az egész f a l u k e g y e -
letes ünneplésre. Ugyanazon a napon abban a község-
ben ne tartsanak lakodalmat, se mulatságot. Az
ily megemlékezés nemcsak a halotthoz méltó, ha-
nem átnemesíti az élő is és jobban odaköti szülő-
földje rögéhez.

Áttekintettük a nemzet erkölcsi életének egész
mezejét. Keresve megtaláltuk az orvosságot a belé
oltott bajokra.

Tehát nem pogrom; mert az se nem keresztény,
se nem magyar. Hanem minden *gazdasági, szellemi
és erkölcsi erőnek* kifejlesztése és érvényesítése és
minden munkatér elfoglalása s minden *elvéllalt
munka becsületes elvégzése*. Ez a nemzeti szervezet
megerősödését jelenti. Az erős, ép szervezet pedig
megbirkózik a kórokozó baktérium tenyészettel és
kiveti azt magából.

Az élősdi pedig, ha élni akar, tanuljon meg
dolgozni.

Ez magának a tisztességes zsidóságnak is érdeke.

Elég. Közös feladatunk, minden törekvésünk,
hogy megtiport hazánkat újra talpra állítsuk. De a
haza nem pusztá elvont fogalom: az fiaiban testesül
meg. Amint azok bűne okozza bukását, úgy azok
megtisztulása emelheti fel újra; akkor fogjuk a
társadalom sebeit is begyógyíthatni.

Ezt a megtisztulást kell tehát véghezvinnünk,
elsősorban magunkon; mert erkölcsi téren tanítá-
sunk csak annyit ér, amennyit példánk.

Szenvedések által tisztul meg az egyén s a
nemzet.

A Gondviselés talán azért adta ezt a szörnyű
megpróbáltatást. Ha az megtanítja a magyart az
összetartásra, ha megtanítja minden erejét kifejtve
dolgozni, ha véghez tudja vinni a nemzet erkölcsi
újjaszületését, akkor áldassék érte a magyarok
Istene!